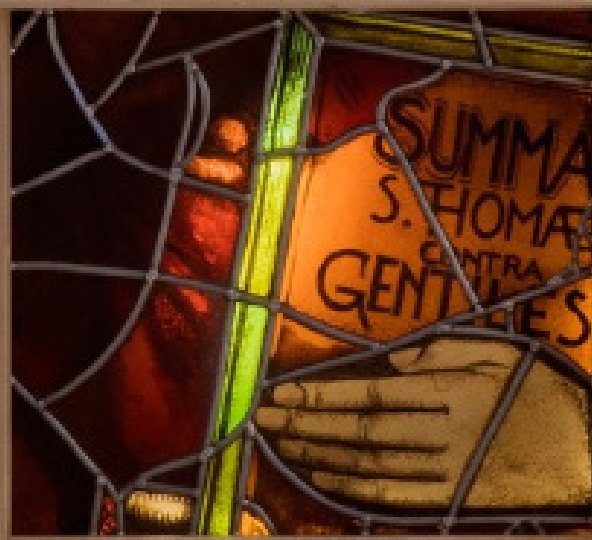

SCHITTEREND

SCHERVEN

VEILINGCATALOGUS

Inhoud

De Martelaren van Gorcum	2
Gedenkplaats Gorcumse Martelaren	3
Schitterende Scherven	5
De veiling	6
De kunstenaars	7
Dick Alblas	8
AmsterGem Jeanet Gem	10
Annet Ardesch	12
Truus Beumken	14
Marianne Evers	16
Ilse Koel	18
Jantine Koppert	20
Bea de Leeuw	22
Patricia Overdam	24
Proud Pearls Hannelore de Weijer	26
Röff Jewellery Saskia van der Donk	28
Wendy de Vries	30
Woman4Art Marian Tenkink & Nicoline Voormolen	32
Marleen van Zwienen	34
Colofon	36

De Martelaren van Gorcum

In 2022 herdenken we 450 jaar sinds het begin van ‘de geboorte van Nederland’. Een herdenking die ons terugvoert naar 1572, wanneer Willem van Oranje samenwerking zoekt met de Watergeuzen om Nederland te bevrijden van het Spaanse gezag. In Gorinchem leiden de gebeurtenissen tot het verhaal van de Martelaren van Gorcum.

In 1567 staat Nederland aan de vooravond van de Tachtigjarige Oorlog. In de Lage Landen wil men onder het heersende Spaanse gezag zo onafhankelijk mogelijk blijven, maar Spanje denkt hier anders over. Als gevolg van de spanningen komen protestanten en katholieken steeds vaker tegenover elkaar te staan. De Watergeuzen, een groep edelen, zeevissers, koopmannen en ambachtslieden die omwille van hun geloof Nederland hebben verlaten, zijn berucht om hun piraterij en strooptochten. Op 1 april 1572 vallen ze onder leiding van Lumey Brielle binnen. Rovend en plunderend trekken ze verder het land in.

Op 26 juni 1572 bereiken de Watergeuzen Gorcum. De inwoners kiezen voor de kant van Willem van Oranje en verlenen de Watergeuzen toegang tot de stad. Hier pakken zij een groep katholieke geestelijken op en brengen hen via Dordrecht naar Brielle. Onderweg worden zij gemarteld en

vernederd, en – omdat zij weigeren afstand te doen van hun geloof – op 9 juli 1572 opgehangen. De negentien katholieke geestelijken krijgen wereldwijd bekendheid als de Martelaren van Gorcum. Hun verhaal leidt in 1675 tot een zaligverklaring, en in 1867 volgt een heiligverklaring.

Gedenkplaats Gorcumse Martelaren

Het aangrijpende verhaal van de Martelaren van Gorcum werd in het begin van de 20e eeuw verbeeld in gebrandschilderde ramen door pater Humbertus Randag. Deze indrukwekkende ramen maakten tot de jaren tachtig onderdeel uit van de Rooms-Katholieke Kerk in de Haarstraat. Toen de kerk een andere functie kreeg, zijn de ramen veiliggesteld.

Stichting Gedenkplaats Gorcumse Martelaren 1572 zet zich in voor het terugplaatsen van de ramen in de openbare ruimte. De stichting heeft een gedenkplaats ontworpen, waarin vier van de ramen, elk bestaand uit 48 ruitjes, een prominente plek innemen. Ze komen aan de voet van het voormalige kerkgebouw aan de Haarstraat, waarmee de stichting de ramen als het ware weer ‘thuis’ brengt.

De gedenkplaats vraagt niet alleen aandacht voor het verhaal van de martelaren, maar ook voor de tijdloze boodschap van respect en verdraagzaamheid. Een boodschap die actueler is dan ooit. In het ontwerp valt het ervaren van de ramen dan ook samen met rust, bezinning en ontmoeting.

Glazenier Alex Luigjes aan het werk

Door de jarenlange opslag van de ruitjes in kisten zijn de ramen niet ongeschonden gebleven. Bovendien is het originele glas op leeftijd. Daarom worden de ramen voorafgaand aan de realisatie van de gedenkplaats gerestaureerd.

Schitterende Scherven

Om de gebeurtenissen van 1572 levend te houden, heeft de gemeente Gorinchem zich aangesloten bij het landelijke Samenwerkingsverband 1572. Dit verband zet zich in om terug te kijken op de geschiedenis en dit verleden te vertalen naar het heden via vier historische én actuele kernwaarden: Vrijheid, Verdraagzaamheid, Verscheidenheid en Verbondenheid. Het Gorcums Museum stond vervolgens voor de uitdaging de complexe geschiedenis te vertalen naar een boeiend jaarprogramma. Boeiend... Dat woord bleef hangen en vormde de basis voor een lokale reflectie op 450 jaar Gorcumse geschiedenis in de tentoonstelling:

Boeiend?!

In het meer hedendaags gerichte najaarsprogramma grijpen we het herdenkingsjaar aan om samen te werken met Stichting Gedenkplaats Gorcumse Martelaren 1572. Tijdens de restauratie van de gebrandschilderde ramen wordt beschadigd glas vervangen en aangevuld. De scherven die daarbij vrijkomen dragen geschiedenis met zich mee met waardevolle lessen die gekoesterd, (uit)gedragen en doorgegeven moeten worden. “Voor ons was dat aanleiding om kunstenaars en goudsmeden op te

roepen om de scherven een nieuw leven te geven in de vorm van een sieraad”, zo vertelt Lisette Colijn van het Gorcums Museum.

Dankzij een goed beantwoorde oproep aan kunstenaars en goudsmeden presenteren wij met trots de expositie **Schitterende Scherven**: een collectie hedendaagse sieraden, stuk voor stuk ontworpen rondom het hergebruiken van één of meerdere glasscherven. Samen met vijf andere deelexposities vormt dit ons tentoonstellingsprogramma **Gorcums Goed**: een eigentijdse invalshoek op het ‘Goed’ dat Gorcum in de (recente) geschiedenis heeft voortgebracht.

De veiling

Op 8 december 2022 worden de sieraden op feestelijke wijze geveild. **Tijdens de veiling wordt geboden vanaf de in deze catalogus genoemde prijzen.** Dit is dan ook de minimumverkoopwaarde.

De winst wordt geschonken aan de Stichting Gedenkplaats Gorcumse Martelaren 1572 ten behoeve van de restauratie van de resterende raamdelen.

De kunstenaars

Dick Alblas

Collier - HERvorming

€450,00

De gebrandschilderde ramen die de tragedie van de Martelaren van Gorcum levend moesten houden krijgen een andere plek, een andere vorm, maar dezelfde functie. Zo ook krijgen de scherven van deze ramen een andere plek, een andere vorm, maar dezelfde functie. Scherven die opnieuw zijn ingeraamd, met nieuwe vormen, een nieuwe functie, maar afkomstig uit de geschiedenis van de Martelaren van Gorcum.

AmsterGem | Jeanet Gem

Collier
€250,00

Ring
€120,00

Het idee ontstond een sieraad te ontwerpen met twee specifieke kenmerken van glas-in-lood: robuuste randen die een scherp inkaderen én de betoverende schittering van glas bij doorvallend licht. Het resultaat is een collier waarin de scherven gevat zijn in lichtgewicht kunststof die bij het dragen licht kunnen meebewegen. Een klein facet hangertje is toegevoegd om het geheel in evenwicht te brengen.

In de zoektocht naar licht viel alles met lampjes, zonnecellen, batterijen e.c. af vanwege duurzaamheid en praktische problemen. De oplossing werd gevonden

in het aanbrengen van fotoluminescerend pigment achter het glas, dat licht absorbeert en dit een donkere omgeving weer uitstraalt. De laatst overgebleven scherp werd volgens hetzelfde principe verwerkt in een ring.

Annet Ardesch

Collier

€125,00

De hanger is ontworpen met eerbied voor het bijna honderd jaar oude glas. Het symboliseert lucht en aarde, met daaronder de uitspattende goudkleurige ster als levensbron. Op de hanger is een 'juweel' aangebracht in de kleur van barnsteen, als erkenning van de waarde van aandacht voor het milieu.

Het object werd vervaardigd met bestaande materialen, wat getuigt van het feit dat circulariteit tot iets moois kan leiden. De stoere, roodkoperen ketting maakt het tenslotte tot een bijzonder sieraad.

Truus Beumken

Ring
€80,00

De diepblauwe scherven uit de gebrandschilderde ramen zijn verwerkt in een ringontwerp. In dit ontwerp werd het glas bijna onbewerkt gebruikt. Alleen de zijkanten van het materiaal werden geslepen. Vervolgens zijn de glasscherven op een handgemaakte, zilveren ring gezet, die verstelbaar is onder de scherf.

Halssieraad
€140,00

De Martelaren zijn geïncarneerd op aarde. De weg door het leven is voor iedereen anders. Voor de Martelaren werd deze gekenmerkt door een zwaar kruis, terug te zien in de kruisende banen van zilver achter het glas. Alle wegen leiden tot de dood, die uitkomt bij de goddelijke drie-eenheid, zoals verbeeld in drie banen die uitmonden in één punt.

Marianne Evers

Halssieraad

€390,00

Beide halssieraden werden gemaakt met zwarte glasscherven en aangevuld met rhodoniet. Ze hebben vergelijkbare betekenis. Het ovale rhodoniet symboliseert de basisvorm van alle materie, de vorm van de kosmos. De dualiteit van het aardse bestaan komt terug in de V-vorm en het contrast tussen licht en donker glas.

Halssieraad - Samoerai

€180,00

De vorm van de scherf doet denken aan het samoerai-zwaard van de dappere krijger met edele principes, die vochten en voor hun idealen. Zo ook vochten en stierven de Martelaren van Gorcum voor hun geloof.

Ilse Koel

Broche
€250,00

De broche is gemaakt met de tiffany techniek, als verwijzing naar de glas-in-lood ramen waar de glasscherven oorspronkelijk uit komen. De kralen van amethyst symboliseren de 19 katholieke geestelijken. Hun paarse kleur is in de katholieke kerk een kleur van rouw. Of van hoop, zwart waar licht doorheen gloort.

De kralen zijn geregen op drie kettingen, die als drie bruggen de delen van de stad met elkaar verbinden. De martelaren werden geketend en opgehangen in Brielle, maar in dit sieraad symboliseren de kettingen ook

de verbintenis met Gorinchem. Het sieraad heeft twee spelden, waarmee het op meerdere manieren gedragen kan worden.

Jantine Koppert

Magneetspelden

Nicolaas Pieck €65,00	Govaert v Mervel €55,00	Joannes v Oisterwijk €65,00	Theodorus vd Eem €50,00
Nicolaas Poppel €45,00	Lennaert v Veghel €55,00	Joannes v Hoornaer €45,00	Hieronimus v Weert €50,00

Uitgangspunt voor de spelden is het verhaal van de Martelaren van Gorcum. In elk stuk gebrandschilderd glas kun je het licht terugvinden, een symbool voor hoop en het geloof, maar ook het zwarte, donkere lot dat hen te wachten stond.

De Franciscaner priester, theoloog en leider van de groep Nicolaas Pieck werd als eerste geëxecuteerd. Govaert van Mervel, een standvastige gelovige en inspirerend voorbeeld voor veel volgelingen. In de speld is een regenboog te herkennen als symbool voor hoop en inclusie. Joannes van Oisterwijk werd op jonge leeftijd belast met geldelijke zaken en op latere leeftijd naar Gorcum gestuurd, waar hij rector en biechtvader werd van de Augustin-

essen. Theodorus van der Eem was een franciscaner priester en rector van de Zusters Tertiarissen in Gorinchem.

Nicolaas Poppel wierp zich na de dood van Nicolaas Pieck op als een van de drie leiders. De driehoek in de speld voor Lennaert van Veghel verwijst naar de drie katholieken die hij bijstond voor zij werden geëxecuteerd. Joannes van Hoornaer werd gearresteerd toen hij een eucharistie mee wilde smokkelen toen hij op bezoek ging bij zijn gevangen broeders in Gorinchem. Als laatste Hieronimus van Weert, wiens stem vergeleken werd met een harp. Voor zijn executie werden de tatoeages die getuigde van zijn tocht naar Jeruzalem weggesneden.

Bea de Leeuw

Hangers met kunststof colliers - We belong to the stars

€350,00 per object

Een onderzoek naar de lichaamstaal van de mens, die op abstracte wijze verbeeld wordt. Het uitgangspunt is de tweedimensionale mensfiguur, die wordt omgezet in klei of porselein en gevormd tot driedimensionale sculpturen. Naar aanleiding van deze beelden worden tekeningen en schilderijen gemaakt, die de inspiratie vormen voor de sieraden. Op deze wijze zijn ook de glasscherven verwerkt in zilveren hangers.

Patricia Overdam

Collier met oorbellen - Piëteit

€275,00

Reflecterend op het verhaal van de Martelaren van Gorcum is het blauwe glas leidend geworden. In het christendom staat de kleur blauw voor loyaliteit, wijsheid en geloof. Het glas is aan de achterzijde verzilverd om de kleur volledig tot zijn recht te laten komen. De driehoeken van de heilige drieëenheid met de kruizen die er in gegraveerd zijn staan voor het lijden en de dood maar ook voor het eeuwige leven, liefde en hoop.

Proud Pearls | Hannelore de Weijer

Ketting met bedels

€3850,00 totaal, of €195,00 per bedel

De 19 bedels corresponderen met de 19 Martelaren van Gorcum en staan symbool voor verdraagzaamheid, respect en brengt al onze vrijheden onder de aandacht. Elke bedel heeft bovenop een scherf uit de glas-in-loodramen. Hier doorheen kijkend is een veelheid aan symbolische objecten te zien: stukken porselein afkomstig van religieuze beelden, textiel van biechtgordijnen uit een Franse katholieke kerk, religieuze muntjes, amuletten en fragmenten Oude Testament uit een antieke bijbel.

De kunstenaar was als kind diep onder de indruk van katholieke kerken met al hun kunst, liederen, rituelen, symboliek en overdaad. Later werd duidelijk dat dit ook een keerzijde had, die de geschiedenis heeft getekend en onder andere leidde tot de reformatie. Met de aanvulling van kostbare parels wordt de decadentie en overdaad benadrukt, met als resultaat een sieraad dat in zijn totaliteit ondraagbaar is geworden. Het is een pronkstuk. Met bijgeleverde kettingen zijn de bedels los van elkaar te dragen.

Rōff Jewellery | Saskia van der Donk

Collier

€785,00

Leidend voor het ontwerp van dit gepatineerde, 925 sterling zilveren collier is een stukje gebrandschilderd glas met strepen. Dit werd gecombineerd met een facetgeslepen blauwe topaas en zeldzame gestreepte blauwe Owyhee opaal, die door de doorzichtige strepen licht kan doorlaten. Het streep-thema komt verder terug in de gericuleerde, zilveren hanger.

Op kerstavond 1968 werd de kunstenaar geboren tegenover de kerk aan de Haarstraat. De pastors verwelkomden het kind met kerstliederen en de huisarts werd in de pastorie vol mis-

wijn gegoten. Het kind werd gedoopt in deze kerk en de pastors pasten ook wel eens op. De kerk en het interieur maakten diepe indruk. Deze persoonlijke band maakt het bijzonder om op deze manier de glasscherven voor de eeuwigheid te kunnen bewaren.

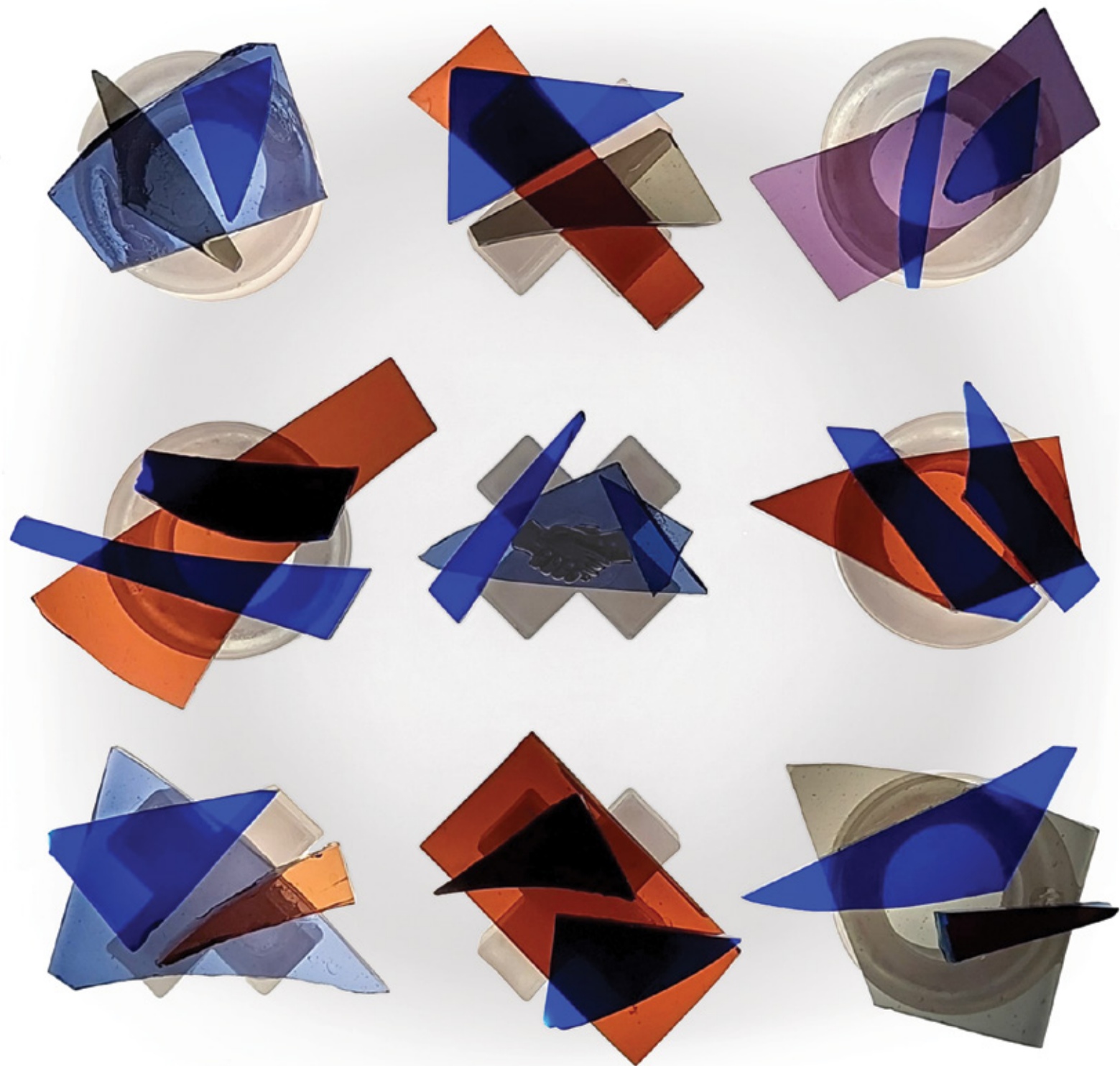

Wendy de Vries

Hanger	Ring	Oorhangers
€120,00	€120,00	€60,00

Het oude glas krijgt een nieuw, luxe leven in deze unieke sieraden. Met een hamer werden de glasscherven nog kleiner geslagen. De mooiste stukken werden geselecteerd en ingelegd in hars. Op deze manier gaat het glas lijken op een mooie edelsteen.

Uit zilver zijn verschillende, organisch gevormde schotels gesmeed en gesoldeerd. Vervolgens werd het zilver bewerkt met een specifieke beits, die door veelvuldig dragen kan slijten, maar ook weer bijgewerkt kan worden.

Women4Art | Marian Tenkink & Nicoline Voormolen

Huissieraad - Schitterende-Scherf-Creaties

€175,00

Kunstcollectief Woman4Art zet projecten op volgens actuele thema's, doorgaans sociaal-maatschappelijk geëngageerd of ter ondersteuning van het verhaal van Gorinchem. Zo ook in hun Schitterende-Scherf-Creaties.

Uitgangspunt voor het werk is het jaar 1572, als keerpunt in de geschiedenis en de 'geboorte van Nederland'. Het was de start van een grote opstand, een strijd om vrijheid waarin burgers hard tegenover elkaar kwamen te staan. Voor echte vrijheid bleek meer nodig dan ideeën en moed. Om echt vrij te zijn moet

je oog hebben voor de ander. Het vraagt om verdraagzaamheid, verbondenheid en aandacht voor verscheidenheid. De 4 V's van het samenwerkingsverband 1572 werden verwerkt in een sieraad dat als reminder kan dienen in uw interieur.

Marleen van Zwiene

Reliekhouders

€150,00 per object

Religieuze kunst interesseert de kunstenaar mateloos: de enorme kosten voor de relieken om heiligen mee te vereren, die door de veelal arme gelovigen moesten worden opgebracht.

Eén van de voorwerpen die als inspiratie diende voor dit werk was een reliekhouders uit het Catharijne Convent te Utrecht, kunstig gemaakt met edele materialen. Deze stond model voor zes kleine reliekhouders, gemaakt met de tiffany techniek. Elke houder kan een reliek of herinnering bewaren, zoals een sieraad, foto of briefje van een dierbare. Omdat de houder

open is kan de gedachte of herinnering ook weer vervagen.

Colofon

Dit is een publicatie van het Gorcums Museum.

Huisstijl	Novel Monday
Omslag, binnenwerk	Helin Tazelaar
Foto schutblad	Dick Bos
Foto Alex Luigjes	Jack van Mildert

Met dank aan Stichting Gedenkplaats Gorcumse Martelaren 1572, de Vrienden van het Gorcums Museum en Samenwerkingsverband 1572.

Schitterende Scherven

is onderdeel van

GROTE MARKT 17 | 4201 EB GORINCHEM | T. 0183 - 63 28 21
WWW.GORCUMSMUSEUM.NL

HISTORISCH & EIGENTIJD
MUSE
GORCUMS